

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAP TULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Nincs sehol a —
magyar hadsereg...Irtá: *Kossuth Ferenc.*

Ugy látszik, hogy az uralkodó ez alkalommal csak a 67-esek tanácsát hallgatja meg.

Ha az ember tekintetbe veszi azt, hogy a nemzet, amely 1906-ban teljesen szabad választásoknál nagy abszolút többséget adott a 48-asoknak, 1910-ben pedig már egészen másfajta választásoknál éppen akkora többséget adott a 67-eseknek, természetesnek kell találni azt, hogy a király nem kíváncsi azoknak a véleményére, akiken keresztülgázolt a magyar választóközönség.

Azonban minthogy a véderőreform ellen kifejtett ellentállás a 48-asoknak táborából ered, amelynek egyik része nemzeti jogvédelemért küzd a véderőreformmal szemben, másik része pedig a választói jogot akarja előzőleg megvalósítani, talán némi jogosultsággal azt hihetné az ember, hogy amikor valami nem megy, fontosabb lenne azokat meghallgatni, akiknek állásfoglalása következtében akadt meg az, ami nem megy, mint azokat, akiken ugyancsak nem mulik az, hogy a véderőjavaslat már régóta nincs megszavazva, oly régóta, hogy most már a magyar kormány nem tudja mit csinálni az esetleges osztrák módosításokkal.

Természetes azonban, hogy a király azt hallgatja meg, akit akar; ép ezért megjegyzésemnek nem is tulajdonítok mást, mint a legteljesebb mérvben akadémikus értelmet és ha mégis megköcskötöm, ezt azért teszem, mert a tény jellemzőnek és sokat mondónak tartom.

Ki törí a fejét és ki nem — formulákon, azt nem tudom. De azt tudom, hogy itt nem formulákra van szükség. Egyébre van szükség. Ha már lehetlenségnek bizonyul az, hogy az óriási vér- és pénzáldozat felemeléséért kárpótlásul kapjon a magyar nemzet valamit a maga jogainak érvényesüléséből: akkor legalább ne támadtassék meg a már létező jogállománya; mert támadással viszonzni az áldozathozatalt sem nem szokásos, sem nem megnyugtató eljárás.

Afelett okoskodnak a lapok, hogy Auffenberg közös hadügyminiszter megye-e, vagy nem megy?

Valóban a mai helyzetben a személy közömbös; az pedig, hogy a rendszer marad — sőt tovább terjeszti gyökereit, teljesen bizonyosnak mondható. Az megtörténhetik, hogy a mostani hadügyminiszter helyett jön egy másik magasrangú katona, aki talán nálánál jobban ismeri a magyar közjogot és nem tekinti Magyarországot csak olyan „Kronland“-nak, mint amilyen például Tirol. Mellesleg legyen mondva, hogy Tirol éppen a katonai téren előbbre jutott, mint a magyar állam, mert leg-

alább a tiroli vadászok csákóján a tiroli sas diszeleg, holott a magyar csapatok csákóján a magyar cimer megbontaná a hadsereg egységét.

Ugyancsak gyenge lábon állhat az egység, amelyet megbonthat az, hogy a katona csákóján egy kipréselt rézlemez a kétféjű sást jelképezi-e, vagy pedig a magyar cimert?

Néha elfog a csodálkozás, mikor a Mária Terézia idejéből származó ezredek egyenruhájának ujjain ott látom a természetes lógásban meggátolt rojtokat és elszörnyűködöm, hogy e rojtok mennyire feldulják a hadsereg egységét. Hát még az a szűk nadrág, amelynek kényelmessége táborozás alkalmával meglehetősen kétes és amely annyira feldulja a hadsereg egységét, hogyha egy ilyen szűk nadrágot ráhuznának a német vagy cseh bakára, ezek képesek lennének valami fegyelmi vétséget elkövetni, csak hogy megszabaduljanak tőle. Ime, a magyar nem követ el szűk nadrágja miatt fegyelmi vétséget, a német és a cseh pedig elkövetne, nyilvánvaló tehát, hogy a szűk nadrág a hadsereg egységét könnyen megzavarhatná és mégis (óh szörnyűség!) a szűk nadrág ellen nem lázad fel a cöpfös hadvezetőség.

Auffenberg felfogásában mi csak „Kronland“ vagyunk. Azt, hogy mi leszünk az utána következő közös hadügyminiszter felfogásában, ezt még nem tudhatjuk. De azt, hogy nincs sehol az a magyar hadsereg, amelynek létezéséről az 1867. XII. törvénycikk regél és amely ezt azzal írja körül pontosabban, hogy ez a magyar hadsereg „az összes hadsereg kiegészítő része“ — ezt fájdalom, nagyon is jól tudjuk.

Nem gondolnám, hogy a Justh Gyula által vezetett függetlenségi párt elállna álláspontjától, ha nem éri el azt, amit követel. Megvagyok arról győződve, hogy az a párt, amelyhez én tartozom, a maga álláspontját hasonlóképpen teljes mértékben fenn fogja tartani.

Kérdem tehát, hogy ilyen körülmények közt, mi lesz a megoldás — még abban az esetben is, ha a többség véleményét változtatna és nem akarna többé helyt állni amellett, hogy az ujoncmegajánlási jogon ütött csorbba kiköszörültessek?

Az olaszoknak van egy mondása: „Chi vivra vedra“ (aki él, az majd meglátja). Ebben nagy bölcsesség rejlik, de a politikai válságoknak megoldására talán még sem ez a legbiztosabb út.

— **A városi képviselők szaporítása.** Aradról jelentik: A lakosság szaporulata arányában az 1886: t.-c. értelmében a városi képviselők számát is szaporítani kellene. Aradon már 12 év előtt elhatározták a szaporítást, de a hatóság azt nem hajtotta végre. Közlebről 30 nagy adófizető beadványt intézett a tanácshoz, amelyben kéri, intézkedjék a képviselők számát 142-ről 248-ra főlemelni. A beadványt a polgármester a közgyűlés elé terjeszti.

Szégyenletes szerep.

— A mai közgyűlés feladata. —

Mindig azok közé tartozunk, akik jelentős nemzeti értéket láttak a törvényhatóságok ama jogában, hogy az ország közdolgaihoz hozzászólhattak és kérő, figyelmeztető, intő szóval fordulhattak a törvényhatósághoz és a kormányhoz. Ennek a törvény által biztosított jognak azonban csak akkor tulajdoníthatunk értéket, ha a törvényhatóságok megnyilatkozása függetlenül történhetik meg, minden felső halmi befolyásolástól menten. Ez az érték nyomban elvész, amint a törvényhatóságok a mindenkori kormányzat kezében egyszerű klaviatúrává válnak, amelyből a kormány olyan dallamot hoz ki, amilyen neki tetszik. Mély sajnálattal látjuk, hogy a kormányok már évtizedek óta arra törekszenek, hogy a törvényhatóságoknak ebből a szép, páratlan jogából ilyen klaviatúrát csináljanak maguknak és még sajnálatosabb, hogy a törvényhatóságok tulnyomó része nem volt képes ellenállani ezeknek a kormánytörekvéseknek. Ma már ott tartunk, hogy a legtöbb törvényhatóság minden pillanatban kész vak eszközül odaadni magát bármely kormánynak, olyan mesterséges közvéleménygyártásra, amilyenre a kormánynak éppen szüksége van. Megint le van rombolva a magyar alkotmány egyik garanciája; a törvényhatóságok demonstrációs joga, mert a szomorú tapasztalat igazolja, hogy ez a jog most már majdnem teljesen a nemzet ellen felhasználható fegyverek arzenálját gazdagítja.

Természetes, hogy ezen a téren is, ebben a nemzeti értékben is, a legnagyobb pusztítást a Khuen-kormány végezte. Ő vitte tökéletességre azt a rendszert, hogyan lehet a törvényhatóságokat a küzdő, a jogai követelő nemzet ellen felhasználni. Főispánjai útján ő kárhóztatta a törvényhatóságokat arra a szégyenletes szerepre, hogy az igazi nemzeti közvélemény ellensúlyozására a kormánynak egy alközüvéleményt szállítsanak, amelyre támaszkodva ámithatta el a kormányelnök a királyt és a parlamentet.

Hogy ebben a visszaélészerű felhasználásban a törvényhatóságok megnyilatkozási, demonstrációs joga teljesen felmorzsolódik, azzal Khuen nem törődött, mert hiszen ő nem tartozott azok közé a politikusok közé a akik a nemzet értékeit a jövő számára meg akarják őrizni hanem azok közé tartozott, akik azt tartják, hogy a cél elérésére minden eszköz jó. De még ebből a szempontból is hamis volt a spekuláció, mert ime, látjuk, hogy Khuen gróf hiába áldozta föl a törvényhatóságok megnyilatkozásának komolyságát, azzal elérni mit sem tudott, bukását el nem kerülhette.

Am itt még mentségül szolgálhat az, hogy nem tudhatta előre, a hiábavalóságát annak, ha a törvényhatóságokat kompromitálja. De arra, amit most művel Khuen gróf a törvényhatóságokkal, már nincs mentség. Visszaélni azzal a helyzettel, hogy a törvényhatóságok nyakára ültetett főispánok még nincsenek elcsapva és rájuk parancsolni olyan határozatokat, amelyek útját akarják vágni egy új kormány kialakulásának.

lásának ez már igazán pártatlan lealázása és megszegényítése a törvényhatóságoknak. Mert hiszen azzal tisztában van mindenki, hogy ugyanazok a törvényhatóságok, amelyek most vétót kiáltanak a még meg sem alakult jövődi kormány felé: azt az új kormányt megalakulása után a legnagyobb lelkesedéssel és bizalommal fogják üdvözölni.

Mi szükség van erre a lealázásra? Mi szükség van arra, hogy a törvényhatóságok erre a szégyenletes szerepre készeríttessenek? Segít magán ezzel Khuen gróf? Ő maga legjobban tudja, hogy nem. Avagy az volna a titkos célja ezzel az eljárással, hogy végleg lejárassa, teljesen kómpromittálja a törvényhatóságokat és azok megnyilatkozási jogát, hogy ezzel is előkészítse kedvenc eszméjének, a közigazgatás államosításának megvalósítását? Ebben az esetben figyelmeztetnünk kell Khuen grófot, hogy neki, mint lemondott miniszternek, aki csak a folyó ügyek vitelével van az új kormány kinevezéséig megbízva, ilyen politikai terveket szőni nincs joga.

Nem azért írjuk ezeket, mintha a törvényhatóságok részéről a Khuen-kormány mellett történő mostani megnyilatkozásoknak valami politikai fontosságot és súlyt tulajdonítanánk. Sajnos, ezt a fontosságot és súlyt ezek a határozatok már elvesztették. De fön akarjuk tartani a nemzet számára a módját és lehetőségét annak, hogy alkalmas törvényhozási eszközökkel a törvényhatóságok erkölcsi súlyát reaktívalhassa. Mi még ma is fontos alkotmány-garanciának tartjuk a törvényhatóságok demonstrációs jogát és nincs kedvünk arról lemondani azért, mivel Khuen gróf ezt a jogot alaposan kómpromittálta. Most — erősen hisszük ezt — egy jobb, demokratikusabb korszak virrad Magyarországra, amely arra van hivatva, hogy a nép őseréjét vigye bele a nemzet minden intézményébe. A korhadt kereteket minden téren ki kell javítani, meg kell erősíteni és meg kell töltetni gazi nemzeti és demokratikus tartalommal. (Mg.)

Való-e a tagosítás — Etédnek?

Irta és az etédi olv. körben 1912. márc 1-én elmondotta: **Bálinth Zoltán.**

Ha ennek a községnek határában gyönyörködöm akkor, mikor a szellő végig simul „Cséje“ oldalán a ringó aranykalászon úgy feszül a keblem az öröm miatt, hogy ezt a földet úgy szereti a falu népe, mintha ez volna szíve szerelme. A tavaszi vetésnek smaragd zöld színe, az aranykalásznak ringó hullámzása oly gondolatot ébresztenek az ember lelkében, mi azt parancsolja le a kálappal székely, mert az ősköztől megszentelt, vérükkel áztatott föld minden kis rétegéből veszi táperejét ez a dúz növényzet. Mikor a nagytermészet e fenséges panorámájában gyönyörködik a falu népe, nem csodálom, ha lelkesedésében így kiált föl: „Ezzel élek, ezzel halok, hozzá mindig tü maradok“. A miként a francia milliomos csillogó aranyait szeretettel és égő szemekkel rakogatja bársonyos táskáiba; amiként a porosz, vagy az angol rajong füstölő gyáraiért, úgy a magyar ember szeretettel, imádatl csüng földjeért, mert ez életet adó hazája, melyen kívül a nagy világon nincsen számára hely.

Mi ennek az oka? Mert a magyar őshazájában tanulta meg földjét szeretni, ott tanulta meg, hogy az igazi boldogságot tulajdon földjén élvezheti. Ne csodálkozzunk akkor, ha életét is föláldozza, ha elveszik tőle.

Falunk népét egy fontos kérdés tartja lázas izgatottságban.

Ez a kérdés a tagosítás. Ez alkalommal uraim, azt akarom kimutatni, hogy

alkalmas-e az etédi határ a tagosításra, vagy nem.

A feleletet erre nagyon egyszerű: Nem.

De ha már ezt a rövid feleletet adtuk, akkor ezt be is kell bizonyítanunk. Mielőtt a bizonyításba belekezdünk legyen szabad hangoztatni azt a szent, örökigazságot, hogy a szegényeknek nincs joguk a gazdagok vagyonához, azonképp a gazdagoknak sincs semmi közük a szegények vagyonához. Ha a nagybirtokost csak az az egy gondolat vezérli a tagosítás keresztül vitelében, hogy a határ szélső részein levő terméketlen, sck rossz földjeit egy tagba egyesíthesse a faluhoz közel, miáltal sok szegényembernek a faluhoz közel levő egy néhány darab, de jó földjét elvegye és kicserélhesse, akkor az a nagybirtokos merényletet követ el nemcsak a tulajdon szentsége ellen, de mindaz ellen, mi az ember boldogításának szolgálatában áll. Mit csinál akkor az amugyis szegény ember? Még szegényebb lesz. Habár abból a terméketlen és nyulaknak való földből többet is kap a mi szemkápráztatásra jó, de a megélhetésre rossz, akkor az a szegény kisbirtokos kinlódik tagján rövid ideig, míg eladja s azután vándorbotot vesz kezébe s elmegy az újvilágba.

Ott pedig arcának verejtékével keresi kenyerét, tőkét gyűjt, de nem azért, hogy uzsoráskodjék vele, hanem azért, hogyha haza jön, abból az édes honi földből szerezzon magának néhány darabot, hogy létét biztosíthassa. S ha falujából illetve annak határában akar földet vásárolni, melyet erőszakkal tagosítottak, hisz ugys sok tag felszlik addig, ekkor ezt azért teszi, mert föld nélkül a magyar ember megélni nem tud.

Olaszországban, minden olasz földmives házában van egy egyszerű kép, mely az embereket életmódjuk, foglalkozásuk, társadalmi állásuk és hasznuk szerint fokozatos lépcsőn tünteti fel. A legfelső lépcsőn áll a király bíbor palástban, fején koronával, kezében a királyi pálca s az van a lépcsőre írva, a melyen al: „Király ki kormányozza a népet“; a másik lépcsőn áll a püspök kiterjesztett karokkal s lépcsőjén e felirattal: „A püspök ki áldást oszt a népeknek“. A harmadikon áll egy katona e felirattal: „ki vedi a hazát s a népet“. Így lejjebb jöve különféle foglalkozású emberek vannak feltüntetve, míg a legalsó lépcsőn áll a földmives. Háttérben vetés, kaszálás, aratás van jelképezve s a lépcsőre ez a szent, örök, megdönthetetlen axioma van írva: „Ki fönntartja ezeket“. Szin igazság, mert a földmives azt az értéket, a mit föld ad, részint a maga fönntartására használja el, részint pedig a felsőbb rétegek fönntartására mint fönntmaradó részt, tovább adja, mert a hol alap nincs, ott a felső rész megnem állhat. Ez az alap ma nagyon gyenge, különösen a székelyföldön, mert ezt az alapot tönkre tette a tagosítás, mert a föld termő képessége nem mindenütt egyforma.

Halljuk napról-napra, a barcasági szász mit produkál kicsiny tagján, zengzeng szavakkal vannak leírva egy-egy élvezetes kirándulások, de azt nem gondolják meg, hogy az etédi határ és a barcaság között mily óriási a különbség, a fekvés, a termőképesség és a kereskedelem terén is. Hisz csak egyetlen egy példát szeretnék látni, hogy ami nemes vármegyénkben, hol vált be a tagosítás kelő eredménnyel. A nagybirtokosoknak tudom kedvező, de én a kisbirtokosok tömegét szeretném boldogítani látni, de ilyen nincs. Mióta községünkötől alig 25 km.-nyire egyes községekben a tagosítást keresztülvitték, azóta községünkötől s ennek tagosítatlan határából évenként 4000 korona takarmányt visznek el a téli hónapokban, pedig Etédnek állatállománya fölér a közellévő 3-4 község állatállományának számával. Pedig a tagosított határu községeknek kellene, hogy több állatállományuk legyen és takarmányuk, mi g

itt minálunk megfordítva áll a dolog, mert a mi falunkat keresik meg a takarmány szedők, a vidéki mézárások stb.

Önként következik, hogy ha a tagosítás kedvező fordulatot teremtett volna azokban a községekben, nem jönnének gabona- és takarmányvételekre mi hozzánk vagy a brassói műmalom évente nem írna etédi gazdákhöz gabona-szállítás végett.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem az olvasóközönséget, hogy „Képek a parókiáról“ című könyvem második kötete — a marosvásárhelyi „Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság“ kiadásában — 10 iv = 160 oldal terjedelemben, megjelent a következő tartalommal: 1. Az általvető, 2. Hajdan és most, 3. Ének a papnékről, 4. Csicsónkázó egylet, 5. A kacsicsinálónő, 6. Amiért én gyakran és buzgón imádkozom, 7. A vallástanonő, 8. Vak, Domokos, 9. A toronyóra, 10. A falusi pap, 11. Az én kánonikám.

Az 1911-ben megjelent elsőkötet (8 iv = 128 oldal) tartalomjegyzéke: 1. A parókhia, 2. Polgári anyakönyv, 3. Pápleányok, 4. Az ernyei papné fiának a zsebe, 5. Tisztes ur közgyűlésre megy, 6. Jön a tavasz, 7. A nagyasszony, 8. Kongrua előtt, 9. Emlekül, 10. Fiam keresztelésekor.

Mindkét kötet külön-külön 2 korona 50 fillér bolti árban, — legcélszerűbben az összeg előleges beküldése mellett, — megrendelhető az alólírottnál.

Parókiális képeim, rajzok és életképek (bíráloim ítelete szerint bizonyos tekintetben korrajzok) a protestáns egyháztársadalmi életből, s mint ilyeneket teljes tisztelettel ajánlom: a parókiális-, nép- és ifjusági-könyvtárak, olvasókörök, kaszinók és iskolai jutalomkönyvekül az iskolai igazgatóságok, magánosok, általán a magyar olvasóközönség szives figyelmébe, pártfogásába.

Első kötetemet a szépirodalmi- és napilapok, folyóiratok, egyházi és iskolai szak-újságok kedő melegséggel és megelégedéssel fogadták; ezekből — ajánlólevél képpen, — ide iktatom a Debrecenben megjelent „Lelkészegyesület“ című lap következő sorait:

„Ki ne ismerné azt a bájos, tanulságos, mély és mégis könnyed, filozófus és mégis tanulságos, természetes és mégis választékos genre-t amelyben Csekme Ferenc lelkészársunk olyan mester. Hat aki ismeri, az bizonyára kapni fog az alkalmon, hogy most egy egész kötetre tehet szert belőle, aki pedig nem ismeri, elégitse ki a kívánságát: nem veszt rajta“.

Gernyeszeg (Marostordamegye)

CSEKME FERENC.

református esperes-lelkész.

HIREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa volt 17 esztendőn át a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek, a megszegényültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Ud-

varhely«-nek a tisztesség határain belől követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván.

— **Készülünk a nagyhétre,** mely arra emléke tet minden jó érzésű keresztény embert, hogy Jézus Krisztust a gaz latrok, a hitvány árulók keresztire feszítették — ártatlanul, Az ő ártatlan vére tisztító tüzként hatott a fogakony lelkekre. Ez örökké élő történelmi tragédia emlékének kegyeletes napjai előtt vagyunk. S ha széjjel nézünk, minduntalan látjuk, hogy ma 1912 év mulva sem különbek az emberi alakban köztünk járó fenevadak. Hiszen az ártatlanokat most is a gyűlölet tövisével koszorúzzák és gyalázatos vádakokat eszelnek ki ellenük, hogy keresztire feszíthessék — az igazság hirdetése miatt. Jézus példája a gazokat 1912 év mulva sem térítette a jó utra. Ők most is a régiek. Jézus szenvedéseit csak az ártatlanok értették és tudják megérteni. Vigasztalást keresnek és nyernek az ő ártatlan vére hullásából. Kitarást merítenek az ő szenvedéséből. S ez az oka, hogy a gaz latrok, kik a sors véletlensége folytán jutottak hatalomhoz: letiporni, megsemmisíteni nem tudják az igazakat. Mert jól tudjuk, hogy a szent ügyért, a haza boldogulásáért kiürített keserű pohár, 1912 év óta sokunknak kijár... Az ártatlanok szívszakató könnyeivel öntözött, keresztire feszítet igazság pedig feltámad előbb-utóbb győzelmet arat a gazok, a pribékhad fölött. Addig is tehát Madách szavai szerint: „Ember küzdj és bizva bizzál!“ ...

— **Közjegyző-változás Székelykeresztúron.** Az igazságügyi miniszter Dr Puskás Béla volt nagyváradi ügyvédet, addigi kiskunsági kir. közjegyzőt a székelykeresztúri közjegyzői állásra helyezte át. Dr Puskás Béla mint a kolozsvári ellenzék írja — társadalmi téren is tevékeny, rokonszenves fiatal ember. Mint Hegyi Mártonnak, a 48-as idők történelmi írójának veje és a 48-as hőskorszak emlékei ápolása körül is szeretettel buzgókodik. Az áthelyezés kölcsönös. Helyébe megy az eddigi székelykeresztúri közjegyző.

— **Oltáregyleti estély.** A székelyudvarhelyi oltáregyesület e hó 17-én fényesen sikerült estélyt rendezett. A változatos és élvezetes műsort özv. Gonda Jenőné és Dr Vass Lajosné állították össze s így a siker orozslánrésze őket illeti. Az estély fényét és érdekességét emelte gróf Majláth erdélyi püspök megjelenése, akit érkezésekor a nagyszámú közönség lelkes éljenzéssel fogadott. A műsort Munkácsy „Ecce homo“ festménye után rendezett, ügyesen összeállított élőkép vezette be. Mire a rom. kath. főgimnázium és a főreáliskola egyesített énekkara énekelt. Dr Nagy Elek pedig érzéssel szavalt. Majd Farczady Erzsébet énekelt szép sikerrel Tamás Márta zongorakíséretével. Siegmund Gertrud zongora, Silbernagel Viktor segesvári zenedei igazgató cselló és Dézsy Lajos káplán össztjátéka osztatlan tetszést aratott. Halmay János plebános tartott ezután magas színvonalu szabad előadást a nők társadalmi helyzetéről. Itt Silbernagel zenedei igazgató mutatta be zongora-virtuozitását, Dr Burnáz Imréné szavalt el Ábrányi „Mi a haza?“ c. gyönyörű költeményét; érvényre juttatva annak szépségeit. Végül Majláth gróf erdélyi püspök köszönetet mondott a szép estélyért a maga és a közönség nevében s ezzel az estély befejezést nyert.

— **Segédjegyzői állás** van üresedésben Bögöz községnél. Pályázati határidő e hó 30-ika. Kérvények Szabó Nándor tb. főszolgabíróhoz adandók be Székelyudvarhely.

— **Főherceg, mint ötvösmester.** Az uralkodócsaládokban, így a Habsburgcsaládban is régi szokás, hogy a család minden tagja valami iparomesterséget tanul ki. Így tanulta meg Ferenc József ifju korában a cipészomesterséget. Mint érdekes esetet említjük meg a Politikai Híradó jelentése alapján, hogy József főherceg fia — ki most végzi a VIII. gimnáziumot — József Ferenc kir. herceg az ötvösmesterséget tanulja. A mesterség titkaiba Hírbján Samu, az Iparművészeti Iskola tanára vezeti be, a ki a műtövösségre és a zománczásra tanítja a fiatal főherceget. A fiatal főherceg igen ügyes tanítványnak mutatkozik; az iskola nemrégiben tartott kiállításán két pár gombot és egy pillangóval ékesített hajtit mutatott be. Fejéve foglalkozik az ötvösség tanulásával és hetenként két délutánt fordít rá.

— **z irodai munka ünnepi szünete.** Félreértés ne legyen. Nem a köztisztviselőkről van szó. Ezeknek tudvalevőleg mai napig sincs rendes ünnepi munkaszünete. Pedig hát Udvarhelyvármegye kezdeményezésére, az ország valamennyi törvényhatósága felirattal kérte a törvényes munkaszünetnek a köztisztviselőkre való kiterjesztését. De hát ez nem bizalom a kormánynak és így keveset törődnek a köztisztviselők jogos érdekeivel odafönt: Budapesten. Holott az egész ügyet egy miniszteri rendelettel könnyen elintézhették volna. Az ipari, gyári és kereskedelmi irodákra vonatkozólag hozott elvi jelentőségű döntést a bel és kereskedelemügyi miniszter — egyetértőleg. Kimondották 11881—911. B. M. sz. alatt, hogy az oly üzemekben és üzletekben, amelyekre nézve törvényes és rendeleti kivételek állanak fenn a munkaszünet alól, az irodai munka is végezhető ugyanazon óráig, mint az ipari munka, kereskedelmi tevékenység; azontul azonban nem. E szerint tehát mikor az üzem szünetelni köteles vagy amikor az üzlet törvény értelmében zárva tartandó, az irodai munka sem végezhető alkalmazottak segítségével.

— **Csak Mauthner-fele magvakat** vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vetők kárára lehetséges.

— **Helyes rendszabály a mozikról.** Egyik nagyobb vidéki városban rendőrfőkapitány üdvös rendelet kiadásával vette elejét, hogy a jövőben helytelenül megválasztott mozidaráb bemutatásával a gyermekek idegzetét próbára tegyék. Minthogy azok a darabok, amelyekben gyilkosságok, betörések stb. adatnak elő, a gyermekek erkölcsére káros hatással vannak, az ilyen darabok a gyermekek gyenge idegzetét a legnagyobb mértékben veszélyeztetik. A mozgófényképszínház tulajdonosokat eltiltotta attól, hogy délutáni előadásokon bármiféle drámát adjanak. A rendelet szerint azon délutáni előadásokon, amelyeket gyermekek látogatnak, csak humoros és oktató képeket szabad adni, az ezekről szóló program a rendőrfőkapitányhoz legalább 24 órával az előadás előtt be-terjesztendő s kívánságra az adandó darabok előtte, vagy megbízottja előtt bemutatandók. Aki ezen rendelet ellen vét, attól a mozgófénykép előadásokra vonatkozó engedélyt haladéktalanul megvonja.

— **Műsoros estély.** A rom. kath. főgimnázium „Mária Kongregáció“-ja könyvtára javára, Főtisztelendő Pál István apát plebános védnöksége alatt, mint fentebb jeleztük műsoros estélyét folyó hó 25-én este hat órakor tartja meg, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja. Az estély gondo-

san összeállított műsora a következő: 1. „Mind-den fűszál“ (Patrona Hungariae) tisztelendő Dézsi Lajos vezetésével, éneklő a kongregációi énekkar. 2. „Az anya fájdalma“ Vida Józseftől. Szavalja: Reiner Juliska. 3. Beszédet mond Szabó János hittanár. 4. „Petike“ Vörösmarty Mihálytól. Szavalja: Sárossy Szilárd főgimn. I. o. tanuló. 5. „Falun“ dialog írta: Benedek Elek. Előadják: Ádám Ida és Balázs Irén. 6. „Nocturne“. Comp. v. John. Field, arrang. v. Jacob Gruber. dp. 31 quartett. Előadják: Petrovai István, Soó Gáspár, Lönhárd Miklós és Pacchiáffó Emil főgimnáziumi tanulók. 7. Nyugat-Európai ember“ monolog írta: Gárdonyi Géza. Előadja: Simó Zoltán főgimn. VI. oszt. 8. „Cinka Panna“ melodráma. Szerzők: Farkas Imre és Ábrányi Kornél. Szavalja: Szabó Nándor főgimn. VIII. o. t. Cimbalmen kíséri: Szabó Ilona. Zongorán kíséri: Göllner Béla főgimn. VIII. o. t. Hegedün kíséri: Petrovai István főgimn. VII. o. t. a mélyen tisztelt közönség becses pártfogását kéri a rendezőség.

A Szejke-fürdő.

A Mindenható bőségesen megállította hazánkat a természet minden kincsével. Egyik helyen buzatermő rónaság, más helyen gyümölcs, szőlő terem bőviben. Ismét masutt a föld gyomra szolgáltatja a milliókat erő kincseket ásványokban és ásványos forrásokban. Az előbbi adományokból kevés juthatott kies vidékü Székelyföldünknek, annál jobban bővelkedik az utóbbiban. Csak itt vármegyénkben is egyik helyen vas, másutt temerdek kőszén, értékes márvány és másfajta faragható kő fekszik a földgyomrában. Csak ki kellene szedni és értékesíteni. De a magától előtörő gyógyvizeinket sem méltatjuk figyelemre, hanem inkább sirunk, panaszkodunk, jajgatunk és várjuk a segély akciót a kormánytól, kirendeltségtől sőt még a társadalomtól is. Pedig erőnket összetéve, önmagunk és együtt élő embertársaink javára olyan boldog helyzetet tudnánk teremteni legközelebb itt mi magunk is meglevő természeti kincsünk, remek gyógy asványvizünk a Szejke-fürdő révén, amint talán még almodni sem merünk. Ennek érdekében a zászlóbontás megtörtént. Akadt ember, városunk egyik tanítója, aki nyugalmanak feláldozásával ezideig saját költségén a legmesszebb menő igen nagy aranyu agitációt fejtette ki a mi közös érdekünkben és az ország 32—36 ezer főre menő tanítósgát egy a Szejke-fürdőn létesítendő Tanítók Társadalmi Fürdője, Üdülő és Gyermekek Nyaraló Telepe szervezése és megalapítása érdekében sorompóba szólította. Az ország legelrejtettebb falujában ép úgy, mint a legfényesebb városában egyaránt ismeretes ezen akció s a tanítói és tisztviselői kar hatalmas agitációja folytán élénken folynak ezen fürdők kiépítésére a részvényjegyzések. Naponként csomag számra érkeznek a részvény aláírásokat hozó levelek.

Megállapíthatjuk, hogy oly általános rokonszenven ritkán szokott közügyi törekvést kísélni, mint a tanítók és társadalom Szejke-fürdői mozgalmát, aminek a távol lakók buzditó, lelkesítő sorakkal, a részvényjegyzések és azok gyűjtése érdekében kifejtett buzgó tevékenységükkel adnak kifejezést és a legszívósabb kitarásra felhívást.

A részvénytársaság szervezése már ezek határozott kívánsága s az ország minden vidékén az érdeklődés középpontja. Siessünk hát, mi itt lakók is az ügy támogatására s tehetsége szerint mindenki járuljon részvényjegyzésével hozzá, de ne vonják ki magukat az egyletek, intézetek és ipartársulatok sem, mert ezen közügy megteremtése érdekeinket gazdaságilag és közegészségügyileg egyaránt hathatósan szolgálja és nagy arányban mozdítja elő.

A részvény aláírási iver beküldési ideje elérkezvén, juttassuk azokat mielőbb Gyerkés Mihály székelyudvarhelyi ig. tanító kezébe a jegyzet részvények első részleteit pedig az Udvarhelymegyei Takarékpénztárhoz.

Saját jövőnk, és érdekünk kívánja, hogy az országos agitációt mi is teljes erőnkkel részvényjegyzéssel és most, ne pedig a majd meglátom elhangoztatva, későn vagy soha, támogassuk.

Felhívás

A székelyudvarhelyi villamosmű üzemvezető-sége felhívja a n. é. közönség b. figyelmét azon körülményre, hogy a villanyvilágítást a nem tehetősebb néposztály között is hozzáférhetővé tegye, a várossal karöltve, kellő számú jelentkező esetén, a kérdést úgy oldaná meg, hogy 1—2 lámpahelyig iparosoknak, állandó tartózkodású családoknak és kis lakásokkal bíró háztulajdonosoknak a felszerelést és egyszerű világítótestet (lámpát, izzó-égő nélkül) **ingyen** készíttetné el oly módon, hogy a felszerelendő, illetőleg a fél által kívánt izzó (égő) nagysága szerinti esedékes átalány (pauschal) fogyasztási összeget tartozna csak havonta megfizetni.

Az átalány-fogyasztás 1—1 évre szerződésileg biztosított az elektromos-mű által és azon fogyasztó, ki 10 éven át egy ily ingyen elkészített berendezésen megszakítás nélkül áramot használ, 10 év letelte után a berendezés saját tulajdonába megy át.

Erre vonatkozó bővebb felvilágosítással az érdeklődőknek szívesen szolgál az **üzemvezetőség** Eötvös-utca 12. sz. alatt levő irodája.

Eladó emeletes kö-

ház Székelyudvarhelyt, a város legforgalmasabb központján, Kossuth-utca 16. szám alatt. Nagyon alkalmas bárminő üzletnek irodának vagy szállodának is. Bővebb felvilágosítás Balássy Ignác tulajdonostól szerezhető ugyanott.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Már megnyitott Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban, kosztümök, tavaszi kabátok, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkekben.

Uj heti marhavásár Segesvárt.

Szám 597 - 1912. V. T.

Hirdetmény.

Segesvár városnak minden **csütörtökre** engedélyezett — **heti marhavására** a városi képviselőtestületnek folyó évi január 12-én hozott határozata értelmében **folyó évi április hó 4-én** fog megnyitni. A vásár közvetlenül az új sertésvásártér mellett, a közbárány közepében tartatik meg.

Miután már a városi fogyasztás fedezetére tekintélyes számú marhák igényeltetnek és azon kívül idegen vevők részvétele is reményelendő, a környékben levő marhatenyésztőknek kényelmes kelendő segre van alkalmuk. Mire vonatkozólag pedig megjegyzendő, hogy az idegen vevők száma annál inkább fog növekedni, minél nagyobb a felhajtás.

Segesvár, 1912. évi február 23-án
A VÁROSI TANÁCS

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi berekben. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös berek.

Tölgyfaárverezési hirdetmény.

A vargyasi közbirtokosság ligetes legelőjében 36145/911. sz. Fell. és 2711/911. sz. határozattal a Backa, Hagymás, Kincstető, Gerőujrés, Lenyészés erdejében engedélyezett, kivevő 4087 drb 32 cm felül, mintegy 2368 m³ mü és 1260 m³ tűzfát kitevő tölgyfa készletet 1912 évi április hó 19-én d. e. II órakor a közsegházán zárt írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverezési kiállításán felül tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 32445 K.

Pótl- és utóajánlat nem fogadatik el. Részletes becsles, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a főirodánál megtekinthetők.

Vargyas, 1912. évi márc hó 14-én.

Br. Daniel Lajos, s. k. birtokossági elnök.

Katholikus és református imakönyvek e lap kiadóhivatalában kaphatók.

Udvarhelyvármegye Nemes Cs-

ádjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-ő réneti adatokat tartalmaz.

Hirdetés

az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Tanonc-felvétel.

A székelyudvarhelyi villamos mű üzem vezető-ségénél egy jó házból való, 4 közép iskolát végzett, kifejtett testalkatú tanuló felvétetik. — Jelentkezések Székelyudvarhelyt. Eötvös-utca 12 szám alatt. Az üzemvezetőség

Unitáriusoknak

gen becses a Demeter Dénes k rácsonfalvi lelkész által írt **Konfirmációi Emlék**, melyet az E. K. T. 280 - 902. sz. a. elfogadott és országos használatra ajánlott. E gazdag tartalmú igen sok képpel díszített könyv ára füzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhelyt.

1848

eredeti francia angol és amerikai toalettmódel közöl a **BUDAPESTI BAZÁR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „**BUDAPESTI BAZÁR**” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkóróság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el- len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszdnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerértára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Névjegyek, Meghívók Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések** úgyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek **Betegh Pál** vilmos územre berendezett könyvnyomdátó és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.